

Stichting Urker Taol

Inleiding

"Een kweeuwkien mit gerespelde keaze" (een beschuitje met geraspte kaas), is de zinsnede die binnen Urk functioneert als sjibbolet, een test om te zien in hoeverre buitenstaanders het Urkers kunnen uitspreken. Deze zin toont tegelijk de unieke en veelzijdige klankinventaris van het Urkers aan. Het Urker dialect is het meest vitale dialect in Nederland. Het overgrote deel van de bevolking spreekt de taal onder elkaar. Net als elke taal is het Urkers natuurlijk aan verandering onderhevig en ontwikkelt het zichzelf voortdurend. Van vervaging van het dialect is echter verassend weinig sprake, mede door de grote jeugd op Urk en de relatief geringe immigratie.

Het Urker dialect kent een lange geschiedenis, maar werd voor het eerst op schrift gesteld in 1875 door Kl. Koffeman, een Urker onderwijzer. Deze stelde een vertaling in het Urkers van de gelijkenis van de verloren Zoon op schrift. Sinds de jaren negentig is er een opleving van het dialect gaande op cultureel gebied. Dit kwam tot uiting in het uitbrengen van enkele cd's in the Urker taal uitgebracht door muziekgroep 'Leuster'. Deze werden binnen korte tijd ongekend populair onder de bevolking, net als de uitvoeringen van de lokale toneelgroep 'Urk op de planken'.

Doelstelling

De doelstelling van Stichting Urker Taol is het behoud, de bevordering en vastleggen van de Urker taal. Ook probeert de stichting het Urkers als schrijftaal voor de wetenschap toegankelijk te maken, onder andere door het creëren van een uniform spellingssysteem.

Een belangrijk platform voor de Urker Taol is het plaatselijke nieuwsblad 'Urkerland', dat wekelijks twee keer op de mat valt bij bijna alle Urker huishoudens. Deze krant stelt wekelijks ruimte beschikbaar aan de stichting voor bijdragen in de Urker taal. Ook worden oude, in onbruik geraakte woorden weer onder de aandacht gebracht door middel van bijvoorbeeld kruiswoordpuzzels. Momenteel verzorgt de stichting bovendien een cursus "Urker verhalen schrijven".

In navolging van de publicatie van enkele bijbelboeken in de Urker taal organiseert de stichting, toen nog dialectkring, sinds 2005 jaarlijks een 'Urker Vesper'. Dit zijn kerkdiensten geheel in het Urkers, zowel de schriftlezing, liederen als liturgie. Hoewel sommigen het gebruik van dialect voor liturgie en erediensten als niet passend ervaren, is de belangstelling voor de Urker Vespers groot en vinden ook vertaalde Bijbelboeken en psalmen en gezangsbundel in de Urker taal gretig aftrek.

Doelgroepen reguliere activiteiten

Urker Taol richt zich op iedereen met liefde voor de geschiedenis, taal en cultuur van Urk. Specifiek richt de stichting zich op de jeugd via het lager onderwijs en op de wetenschap.

Kinderen en jongeren

De jonge generatie is uiteraard van groot belang voor het behoud, de ontwikkeling en waardering van het Urker dialect. Meer dan de helft van de Urker bevolking is jonger dan 25 jaar. Om hen te bereiken, in samenwerking met het lager onderwijs, is een belangrijke prioriteit van de stichting. De bewustwording van het dialect zal bij kinderen stimulerend werken op de taalontwikkeling, zowel wat de Urker als de Nederlandse taalvaardigheid betreft.

Wetenschap

De stichting wil een bijdrage leveren aan het wetenschappelijk onderzoek naar de Urker taal. Voor linguïsten is Urkers een uitermate interessant onderzoeksobject. Niet alleen vanwege de vitaliteit van het dialect, maar ook door de unieke en eigenaardige eigenschappen van het Urkers. Er is altijd veel

discussie onder wetenschappers geweest over de oorsprong van het Urkers en recentelijk is er voor gepleit om het Urkers als een aparte taalfamilie te behandelen.